

Далеким шляхом
Юрій Логвин

Герой оповіді художник Оврул жив на берегах Дністра у II тисячолітті до нашої ери. Чаклуни вигнали Оврула з рідного племені за непослух їхнім настановам у малюнках. Вигнання прирікало юнака на вірну загибель. Але дивом він вижив, і почалися його нескінченні мандри в далеких країнах. Вигнанець був учнем гончара в Греції, різьбив скульптури на острові Крит, допомагав єгипетському художнику розмальовувати стіни палаців. І тільки на схилі свого довгого віку Оврул зміг повернутися на береги Дністра, щоб у малюнках розповісти рідному племені про далекі світи.

Юрій Логвин

ДАЛЕКИМ ШЛЯХОМ

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Це діялося майже чотири тисячі років тому. Одного сонячного літнього ранку берегом Дністра вгору за течією поволі йшов старий дідусь. Він обережно переставляв тремтячі ноги, спираючись на важку, сучкувату палицю.

На кам'янистому пагорбі, якраз у тому місці, де річка робила крутий поворот, старий зупинився, оглядаючи зелену долину, що розіслалася перед ним. З другого боку її височіли руді скелі.

Старий тихо промовив сам до себе, плямкаючи беззубим ротом:

— От я й на батьківщині. За день буду в селищі, — і замислився.

Він намагався підрахувати, скільки ж років він мандрував, але в нього ніяк це не виходило, бо спогади лізли в голову.

Він був ще зовсім хлопчиськом, коли до нього вже приходили і свої й чужинці з проханням

зробити фігурки тварин і людей.

А юнаком він краще за старих ковалів виливав із бронзи зброю.

Йому пригадалися суперечки з чаклунами і старими ковалями. Вони завжди намагалися примусити його працювати так, як їм хотілося.

І от одного разу він різьбив фігуру бога – заступника пастухів. Чаклуни почали його лаяти, що обличчя бога дуже нагадує живу людину і не викликає страху.

Він розсердився, що чаклуни заважають йому працювати, і не став їх слухати. Тоді його рідний дядько вихопив у нього фігурку і зіпсував її.

Художник ще більше розсердився і відштовхнув дядька. Той поточився, упав і розбив собі об колоду голову.

Тоді чаклуни накинулись на непокірного художника, хтось ударив його палицею ззаду, і він упав.

Чаклуни зірвали з нього одяг і кинули голим посеред селища.

Вони вимагали його смерті, бо він пролив кров рідного дядька.

А потім чаклуни придумали ще страшнішу кару. Коли художник прийшов до пам'яті, вони прокляли його і відлучили від богів і духів, добрих і злих, своїх і чужинських. Вони насипали йому отрути в ніздрі, щоб він не міг ні рухатись, ні говорити, залишаючись живим, поклали у вербову довбанку, крикнули тричі: «Будь проклятий навіки, художник Овруле!» – і пустили за водою.

Каламутні дністрові води понесли проклятого художника вниз за течією. Над ним пропливали зелені дубові гаї на горбах, круті скелі, а він не міг навіть підвести голову, щоб глянути, де знаходиться.

Якось, коли заходило сонце, на ніс човника сіла чайка. Оврулові здалося, що вона з червоної міді, і подумав тоді художник, як же зробити форму, щоб відлито таку чайку. Чайка кигикнула і полетіла, війнувши йому в лице крилом.

І знову над ним було тільки небо з рожевими і червоними хмарами.

Оврул лежав у човні не живий і не мертвий. Течія принесла його аж до порогів, де човен перекинувся на бистрині, і тіло художника опинилось у холодній воді. Гострий, пекучий біль в усьому тілі повернув Оврула до тями. Він ухопився за човен, і його понесло на мілину, але сил не було, щоб стати на ноги, і він поліз по кам'янистому дну, тягнучи за

собою довбанку. Од болю паморочилось у голові, боліли руки й ноги, і кожен дотик каміння здавався ударом ножа.

Він виліз на суше, підтягнув довбанку до берега і заходився шукати в мілкій воді черепашок. Він висмоктував їх, і йому додавалося сили.

Та біль не вщухав, і коли Оврул ліг спати на камені, то навіть уві сні йому було боляче.

На ранок стало Оврулові легше, і він, поснідавши черепашками, опустив човна на воду і поплив за течією далі...

Невдовзі береги одійшли далеко наліво і направо, а кругом zostались тільки вода й небо. Оврул покуштував воду: вона була солонувата.

«Значить, це й є початок Великої солоної ріки», – подумав Оврул. і спрямував човен до берега.

Недалеко від низького берега Оврул побачив крутобокий чорний корабель, що лежає на білому піску. Навколо нього, наче жуки, метушилися люди. Вони всі були чорнобороді і озброєні широкими мідними мечами.

Люди забивали дерев'яними клепками щілини у кораблі, а на березі витесували із стовбура великого ясеня нову щоглу.

Коли Оврул наблизився, чужинці покинули роботу і обступили його. Вони пояснили на мигах, що буря дуже пошарпала їхній корабель, і тепер їм треба швидко полагодити його, щоб плисти додому.

Тоді Оврул попросив тесло і став до стовбура. А чужинці тільки головами хитали, дивлячись, як з-під Оврулового тесла летить бризками біла деревина...

Так Оврул познайомився з ахейцями-мореплавцями. З ними, як полагодили корабель, він поплив на південь назустріч нескінченним мандрам...

Тільки тепер, немічним дідом, Оврул повернувся на батьківщину.

Він думав про те, що ноги вже погано слухаються його та й руки починають тремтіти; що руді скелі світлі, а камінь на них звабливо рівний; і що саме тут можна зробити ті малюнки, про які він мріяв під час мандрів.

Оврул згадав, як у дитинстві біля цих жовтих скель він з товаришами видирав гнізда кам'яних бджіл.

Старий побрів туди по високій траві, у якій поважно гули темні джмелі і тоненько дзижчали золотисті бджоли. Підійшов, приклав до шорсткого каменя долоню засмаглої татуйованої руки, і раптом йому привиділись малюнки, зроблені на цих скелях, і він зрозумів, що нікуди звідси не піде, поки лишиться хоч клаптик чистого каменя, глини, коробочку з черепахових панцирів. У коробочці Оврул зберігав яскраву червону фарбу, яку носив з собою вже не один рік. І ще він вийняв із торби уламок буйволячого рога, набитий білою, як сніг, глиною.

Витягаючи із торби рога, він з сумом згадав, що немає вже у нього малесенької-малесенької пляшечки з лазоревою, небесною фарбою. Та фарба була дорожча від золота, бо її дуже важко добувати в далеких горах. І продавали її, беручи за одну пучку фарби п'ять пучок щирого золота.

Його вчитель, єгипетський художник Нехбес, таку блакитну фарбу називав «глибиною осіннього неба». Вона була така яскрава і глибока, що нею розписували стелі у гробницях єгипетських фараонів. І все-таки Оврул спромігся її купити!

Він роздобув золото, побившись об заклад з геттами-кіннотниками, що впіймає білогривого, червоноокого дикого жеребця. Цього вожака кінського табуна не могли зловити протягом трьох років навіть загони ловців із снастями. А Оврул упіймав його одним арканом.

Гетти-кіннотники змушені були віддати йому вигране золото, й Оврул на те золото купив собі блакитної фарби. Та не доніс її до рідного краю.

Під час нічної сутички з розбійниками він загубив пляшечку з фарбою, а повернувшись удень на місце бою, нічого не знайшов.

Минуло, може, років п'ятнадцять, як пропала пляшечка, та Оврулові й досі стискалося серце, коли згадував про неї.

І хоч старий дуже шкодував за дорогоцінною фарбою, але заспокоював себе, згадуючи слова свого вчителя Нехбеса: «Всілякі фарби мати – то велике багатство. Та кольори гарні лише тоді, як людина знає ім місце. Якщо ж фарби класти абияк, то вони все одно, що брязкотливі прикраси у бридкої жінки. Різноманітними фарбами хороший художник показує різноманітність життя. Коли він відтворює лише зміст чогось, йому досить однієї-двох фарб... Начерк з коня в стайні, який ти робиш одною чорною фарбою на дощечці, відображає суть коня – чи він злий чи сумирний, молодий чи старий... І щоб це показати, тобі досить однієї фарби. Та коли ти його малюєш на стіні палацу, ти повинен гарно його розфарбувати різними кольорами, бо ти вже відтворюєш не одного коня і його суть, а всю красу й багатство життя: коней, воїнів, звірів, птахів, рослини»...

Звичайно, сам Нехбес завжди відтворював у своїх роботах багатство життя. І розписи виходили в нього яскраві, легкі й радісні. Правда, Нехбес для цього мав, крім свого

таланту, ще й гладенькі, затишковані стіни палаців, багато помічників і вчився на чудових взірцях минулих часів, що збереглися у храмах та палацах. Оврул же стояв біля шерехуватих скель і мав з собою трохи яскраво-червоної фарби, грудку охри, трохи білої, а за взірці йому правили витатуйовані малюнки на власному тілі. Мандруючи, він часто змальовував на шматки шкіри й дерева малюнки, які бачив у храмах і палацах. Але ті його начерки завжди гинули під час різних пригод. Отож, уже літньою людиною, він вирішив змальовувати все на власному тілі. Щоправда, і це мало допомагало. Він старів, шкіра вкривалася шрамами, морщилася з роками, і малюнки спотворювались. Але татування все ж допомагало краще пригадати напівзабуті краї та події.

Оврул довго стояв перед скелями, пригадуючи минуле, а вітер бив його в лице, підіймав руді хвилі на Дністрі і десь вдалині навалював на синій хребет рожеві хмари.

Нарешті старий художник став на коліна перед широким каменем і почав розтирати темно-червону охру. Фарба терлась погано, і він час від часу розбивав грудочки тупим кінцем каменя.

Приготувавши фарбу, Оврул витяг з торби кам'яну чашу, поклав туди кілька шматочків живиці та воску і поставив на жар у затишному місці між камінням. Коли суміш розтопилася і зачаділа синім димом, Оврул почав досипати зверху охри і розмішувати кістяною лопаткою.

Вітер зовсім стих, і тільки тоді художник занурив трав'яний пензель у варево і почав обводити фарбою вибитий на скелі контур корабля.

Оврул приставляв до скелі ліву руку, спираючись на неї правою, і поволі водив пензлем по шорсткому камені. Коли фарба на пензлі кінчалася, – він починав пальцями розрівнювати на стіні ще теплі напливи. Потім знов брався за пензель і старанно обводив туго нап'яте вітрило, гострий ніс корабля, линви, щоглу.

Оврул дуже поволі спинався на драбину і спускався з неї додолу. Він знав, що після швидких, напружених рухів його руки починають тремтіти, і важко буде тоді провести рівну лінію.

– Чорну фарбу я зроблю завтра і тоді кінчу корабель, – сказав сам до себе старий і пішов до джерельця в буйних заростях папороті. Він довго обмивав синюватим глеем фарбу з пальців, потім, скинувши подертого плаща, розтер мокрим пуком білоцвіту худе зморшкувате тіло, розмальоване татуїрковкою та шрамами.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22165778&from=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.